

SZAKIRODALOM.

Szűry Dénes. *Száz év. Irodalom – nyelvfejlődés. Besse-nyeitől a kiegyezésig. 1767–1867. II. Széchenyi kora és az önvédelmi harcz. 1825–1867.* Budapest, 1907. Magyar királyi tudományos egyetemi nyomda. 8. r. 149 l.

Kevésszámú bibliofiljeink között, a mennyiben speciális magyar gyűjtemény összeállítására törekcszenek, sajnos, még mindig az az irányzat van túlsúlyban, mely kizárólag a Szabó Károly Régi magyar könyvtárába illő darabok gyűjtését tűzte ki célul, tekintet nélkül e könyvek művészi vagy irodalmi értékére. Az ő vetélkedésüknek köszönhető az az egészségtelen állapot, hogy ma már a leghitványabb 1711 előtti iskolakönyv vagy naptártöredék is csak tetemes anyagi áldozatokkal szereshető meg s hogy ekként megnehezül, nem egyszer lehetetlenné válik ama, sajnos nagyon is korlátolt javadalmozású, közgyűjteményeink kompletálása, melyekben ezen sokszor elenyészően csekély míveltség-történeti értékkel bíró nyomtatványok a sorozat lehető teljessége czimén helyet kell, hogy foglaljanak. De hogy mint lelkesülhet a finom izlésű amatőr e művészietlen kivitellő, tartalmilag sekélyes nyomtatványokért, melyek ritkaságához is nem egyszer sok szó férhet, az szinte megfoghatatlan. Neki régi magyar nyomtatványaink gyűjtésénél csakis azon munkákra kellene szoritkoznia, melyek akár külső kiállításuk, akár tartalmi jelentőségüknel fogva méltán helyet foglalhatnak az amatőr polczain.

Ez irányzat mellett csak legújabbban kezd érvényesülni bibliofiljeink körében az a dicséretes törekvés, hogy az 1772-iki irodalmi újjászületés óta megjelent fontosabb művek első kiadásainak szép és teljes sorozatát szerezzék meg maguknak. Ma még aránylag kevesen hódolnak ez irányzatnak s jórészt ennek tulajdonítható, hogy legkiválóbb remekíróink editio princepsai is szép körüvágatlan, eredeti kötésű, vagy fűzött példányokban aránylag kevés áldozattal megszerezhetők.

Modern irodalmunk bibliofil gyűjtőinek egyik leglelkesebbje Szűry Dénes, a ki újabbán könyvtárának katalogusát is közzé-

tette. A katalogus mintegy 3000 könyvczimet tartalmaz az 1767—1867. évszázadból. *Szűry* e publikációjával kétségkívül jó szolgálatot tett a felölelt korszak irodalomtörténészeinek és historikusainak, bár a czimek különcz elrendezése fölötte megnehezíti a jegyzék használatát. A legracionálisabb két elrendezési mód, az évrendi s betűrendi helyett ugyanis *Szűry* a könyveket, sokszor meglehetősen novella-izű czimletek alatt s teljesen ötletszerűen csoportosította, úgy, hogy merőben lehetetlen a jegyzékben eligazodni. Pontos név- és tárgymutató pedig, a mi a tájékozódást megkönnyitené, nem készült a kötetkéhez.

A könyvek leírása szintén sok kívánni valót hagy hátra, úgy a bibliografus, mint a bibliofil szempontjából. A könyvek rövid czíme mellett, az alak s lapszámozás hol meg van említve, hol meg elmaradt, sőt az is megtörténik, hogy a szerző neve helyett műve czíme van kiemelve (pl. **Néphumor.** Irta *Imre Sándor*, e. h. **Imre Sándor** : *Néphumor*); de mindkőzt legsúlyosabb fogyatkozása, hogy a példányok állapotát részletező rövidítéseknek sehol sem adja meg a feloldását s ez által a czéltalan találgatásnak enged bőséges teret.

Gróf *Apponyi* Sándor példájának, úgy látszik, a mi kicsinyes viszonyaink között még sokáig nem fog követője akadni. Σ

Gulyás Paul: *Les Bibliothèques populaires de la Hongrie.* (*Extrait du Bibliographe Moderne. Paris, 1907. N° 213.*) Besançon, 1907. Imprimerie Jacquin. 8-r. 9. l.

A kisebb nemzeteknek számolniok kell azzal, hogy a nagyok csak akkor vesznek róluk tudomást, ha az ő nyelvükön szólnak hozzájuk. Ezért nagy szükségünk van arra, hogy ügyeinket, intézményeinket czéltudatosan és rendszeresen ismertessük a külföldön. Ilynemű czéltudatos munkásság azonban még nem igen tartozik erényeink közé s így megesik, hogy még akkor is, ha nem tételezhetünk fel szándékos rosszakaratot, rólunk a külföldi írók igen hamis és bántó képeket adnak. Annál örvedetesebb, ha egy külföldi szemlében oly hazai tollból származó czikkel találkozunk, a mely némely — mondjuk — tévedést helyreigazít. Dr. *Gulyás Pál* a *Bibliographe Moderne*-ben a magyarországi népkönyvtárakról irt cikkének indító okául szolgált M. *Pellissonnak* *Les Bibliothèques publiques en France et à l'étranger* czimen irt dolgozata, melyben csak az erdélyi százszok könyvtáiról van tudomása s kijelenti, hogy a mit Magyarországon e téren tettek, az semmi, vagy majdnem semmi. Ez állítást czáfolja meg dr. *Gulyás Pál* feltétlenül tárgyilagos cikkében. Dr. *Gulyás*, mint a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségének népkönyvtári szakmegbizottja, hivatalos minőségében a legjobban van tájékozva népkönyvtárainkról s igen hasznos munkát cselekedett, midőn